

РОЗВИТОК МОВНОГО ДИХАННЯ

Чиста і правильна вимова звуків залежить від багатьох чинників. Значну роль відіграють індивідуальні особливості дитини, стан її психічного розвитку. Недоліки вимови звуків можуть бути зумовлені пошкодженням центрального (головний мозок) або периферійного відділів мовного апарату внаслідок інфекційних хвороб, або вроджених вад. Але у більшості дітей дошкільного віку вади звуковимови спостерігаються і тоді, коли немає вад мовного апарату. Вони пояснюються особливостями його будови.

Які ж особливості мовного апарату дітей дошкільного віку? Голосові зв'язки та гортань дошкільника коротша, ніж у дорослого. Язик менш рухливий і гнучкий та займає значно більшу частину ротової порожнини, ніж у дорослого. Цим і пояснюється дзвінкий голос дітей та пом'якшеність звуків. У дітей 6-7 років під час випадання молочних зубів спостерігається шепелявість. Загальною причиною вад звуковимови є недосконала робота центральних апаратів слуху і мовлення, які містяться в корі головного мозку. Дошкільники не завжди виразно сприймають на слух мовні звуки. Рухи їхніх мовних органів неточні, недосконалі. Цим можна пояснити нестійкість вимови дітей середнього дошкільного віку (4-5 років). Звуковимова найчастіше залежить і від правильного дихання.

Розрізняють мовне і немовне дихання. Мовне дихання дітей дошкільного віку, як і їхній мовний апарат, відрізняються від дихання дорослих. Оскільки у дошкільників невеликий об'єм легенів, слабкі дихальні м'язи, мовне дихання неглибоке, часте, вдих поривчастий, іноді судорожний, шумний, з різким підніманням плечей, вдих відбувається перед кожним словом або в середині слова.

Пропонуємо вправи на розвиток мовного дихання

«**Дмухання на папірці**». Тоненький папір нарізати дрібненькими клаптиками і запропонувати дитині дмухати на них.

«**Перекочування вати**». Перекочувати силою видихуваного повітря ватної кульки по поверхні стола.

«**Гасіння свічки**». Гасити свічку на відстані.

«**Надування бульбашок**». Дитина дмухає з такою силою, щоб на поверхні води утворилися бульбашки.

«**Дмухання на кораблики**». Дмухання на паперові кораблики, що плавають у мисці або у ванні з водою.

«**Дми на метелика**». Дорослий виготовляє паперового метелика, прив'язує його до палиці, тримає у дитини над головою і пропонує дмухати на нього.

«**На гойдалці**». На горизонтальній нитці прикріплюють різнокольорові паперові фігурки ляльок. Дитина силою видихуваного повітря розгойдує їх.

Можна також запропонувати здування кульбаби на прогулянці, надування кульок, дитячих гумових іграшок, прокочування олівця силою видихуваного повітря, гра на губній гармошці і т.ін.

У 3-4 роки тривалість видиху повинна забезпечувати вимову фрази із 2-3 слів («один, два, три»), у 5-6 років – із 3-5 слів («один, два, три, чотири, п'ять»). Тривалість між видихом і новим вдихом має дорівнювати фразі «достатньо, ще раз». Ще до школи діти повинні навчитися правильно користуватися мовним диханням в активній мові.